

REDACTIA:
și
ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferencz n. Nr. 35.

Articole și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:

Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci

Telefon pentru oraș
comitat. Nr. 266.

Sfințirea bisericii din T.-Sag.

P. S. Sa D. Episcop diecezan Ioan I. Papp condus de nețărmurita dragoste față de eparhioșii săi, a dat iarăși dovadă despre râvna și zelul său apostolic prin sfințirea bisericii renovate din Sag, efectuită în duminica din 26 aug. a. c. Plecat de acasă din reședința sa sâmbătă, însoțit de protopresbiterul Dr. Dimitrie Barbu și diaconul Cornel Lazar, a luat trenul spre Timișoara, unde a cercetat și mângăiat pe vrednicul și de pie memorie protopresbiterul Timișorii, Dr. Traian Puticiu, care zăcea grav bolnav.

Duminecă dimineața a plecat spre Sag. În hotarul comunei a fost bineventat de substitutul protopresbiterului tractual, Ioan Oprea, preot în Izvin, precum și de protopretorele cercual și notarul comunal, încunjurați de popor, care cu mic cu mare a alergat întru întimpinarea bunului arhieru. Prea Sfinția Sa a răspuns asigurându-i de dragostea sa nemărginită, îndemnându-i la practicarea virtuților creștinești spre întărirea bisericii, a neamului și a scumpei noastre patrii.

De aici condus de un grup de călăreți și un număr foarte frumos de căruțe, între bubuitul treascurilor și sunetul clopotelor a ajuns în comună, unde înaintea bisericii a fost întâmpinat de cătră vrednicul preot local George Rusu. De aici P. S. Sa a fost condus la casa preotului, de unde cu litie a ajuns la biserică, unde după îmbrăcarea arhierului și sfințirea apei a urmat sfințirea bisericii. În decursul sfintei liturgii P. S. Sa a binevoit a hirotoni întru diacon pe absolventul de teologie Ioan Evuțian, ales preot în Odvoș. La sfârșitul sfintei liturgii P. S. Sa în termeni bine aleși, arătând însemnătatea zilei, a îndemnat poporul credincios la păzirea și întărirea instituțiilor noastre, singurele prin cari ni-se asigură propășirea ca indi-

vizi și neam. După toate acestea la casa preotului local au urmat recepțiunile diferitelor corporațiuni, după cari P. S. Sa a făcut unele văzute.

La masa comună s'au rostit obișnuitele toasturi, după cari P. S. Sa însoțit de suita sa și un număr frumos de oaspeți, a cercetat credincioșii comunei Parța, unde în decursul vecerniei, după rostirea rugăciunii de deslegare, a ținut poporului credincios o predică instructivă. În această comună P. S. Sa a făcut deasemenea unele văzute, după cari la casa preotului I. Rusu s'a servit o masă bogată.

Reîntorcând P. S. Sa de aici la Sag, seara a luat trenul prin Timișoara spre Arad, ajungând la reședința sa pe deplin sănătos.

Nu poate fi mai mare bucuria pentru fiii credincioși a unei biserici ca atunci, când văd o dorință veche a lor realizată prin venirea în mijlocul lor a iubitului părinte sufletească, care poartă la inima sa destinul credincioșilor săi, mai ales a aceluia, cari sunt încunjurați de marea străinilor.

† Dr. Traian Putici.

Cu inima frântă de durere aducem trista veste, că distinsul protopresbiter al Timișorii, Dr. Traian Putici a trecut la cele eterne în puterea vieții, lăsând biserica sa iubită și familia în adâncă jale. O crudă boală de inimă și-a făcut impetuos procesul de distrugere și au rămas zadarnice toate intervenirile medicale, a învins moartea.

A murit creștinește împărtășit cu sfintele taine și primind ultima mângăere sufletească Prea Sfințitul nostru episcop care l-a vizitat pe patul

suferințelor cu prețioa morții. Și-a închis ochii binecuvântându-și soția și copiii rămași orfani de bunul lor tată.

Moartea lui a produs adâncă emoțiune nu numai în cercul său, ci în întreaga biserică, căci toți simțiau că biserica a pierdut un valoros preot, dela a cărui minte luminată aștepta sprijin în lupta grea ce o poartă pentru triumful numelui lui Hristos.

Stima generală de care sa bucurat aceasta distinsă figură a bisericii s'a manifestat esteriormente în înmormântarea importantă ce i-s'a făcut, la care au participat mii de oameni din orașul Timișoara și din parohiile tractuale în frunte cu autoritățile bisericești și civile din oraș și antiștiile bisericești și comunale din tract. Întreagă Timișoara eră cuprinsă de jale în ziua înmormântării de joi, dar mai ales preoțimea și învățătorimea eră cuprinsă de jalea că și-au pierdut pe luminatul lor șef cercuat. Din întreg tractul n'a lipsit decât doi preoți bolnavi, iar învățătorii au fost compleți, 56 la număr.

Prea Sfinția Sa dl nostru episcop diecezan s'a reprezentat la înmormântare prin P. C. S. dl protosincol Roman Ciorogariu, asesorul referent și protopresbiter Dr. Gheorghe Ciuhandu și diaconul Cornel Lazar; iar P. S. S. episcopul Caransebeșului prin protopresbiterul Buziașului, părintele Pepa.

Prohodul l'a săvârșit P. C. S. părintele Ciorogariu, asistat de protopresbiterii Gerasim Serb, Dr. G. Ciuhandu, Mih. Păcățan, diaconul Cornel Lazar și încă de alți 22 preoți, așa că asistența rituală eră de 28 preoți, pe lângă cari au mai înconjurat sicriul alți 20 preoți neîmbrăcați în ornate, iar răspunsurile le-a dat corul mixt de harnicul învățator Nicorescu și de mai multe coruri pe cari nu le-am putut remarcă.

După săvârșirea prohodului în sf. biserică a urcat părintele protosincol R. Ciorogariu amvonul de unde a parentat cu ton duos pe repozatul deplâns de lumea adunată la înmormântare.

Nestârșita mulțime a petrecut carul mortuar până la morminți, unde părintele David Voniga emoționat de imensă pierdere ce au îndurat clerul prin trecerea la cele eterne a defunctului a rostit cuvântul de despărțire clerului tractual de iubitul lor șef. După părintele Voniga a urmat dl învățator Iuliu Vuia, care în numele învățătorimei tractuale și a reuniunii învățătoresți a adus prinosul recunoștinței și veșnicei amintiri a fostului lor șef.

Preoțimea tractuală, învățătorimea submanuată și banca Păstorul a cărei director executiv eră, au dat anunțuri funebrele deosebite, familia a dat următorul anunț funebral:

Maria Dr. Putici născ. Maximilian și fiii *Traian* și *Elvira*, în numele lor și al numeroa-

selor rudenii, cu inima frântă de durere aduc la cunoștință tuturor rudeniilor, amicilor și cunoșcuților, în deosebi înaltelor superiorități bisericești, tuturor corporațiilor precum și onoratei preoțimi și învățătorimei din tract, că adoratul soț și respective tată, frate, ginere, cumnat, unchiu văr, nepot etc. *Dr. Traian Putici* doctor în *sfânta teologie*, *protopresbiter r. gr. ort. al Timișorivii*, *deputat la congresul naț.-bis.*, *la sinodul eparhial din Arad*, *asesor consistorial etc.*, după lungi și grele suferințe, împărțășit fiind cu sfânta taină a cuminecaturei, azi în 26 august (8 sept.) a. c., la 8 ore a. m., în etate de 47 ani, urmând chemării cerești a repausat în Domnul.

Osămintele prea scumpului nostru defunct se vor așeză spre vecinica odihnă în cimiterul gr. ort. rom. de lângă calea Buziașului, marți în 28 august (10 septembrie) a. c., înainte de meazăzi la orele 9, dela locuința proprie din Timișoara-Fabric (Strada-bailor Nr. 3).

Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

Timișoara, la 26 august (8 septembrie) 1912.

Jalnica familie.

Implorăm dela Dnmnezeu mângăiere familiei întristate.

Bazele psihologice ale instrucțiunii*)

1. Fundamentele psihologice ale instrucțiunii după ideile universitare:

Partea critică a cărții noastre este aproape terminată. Am arătat cât valorează, chiar după depozițiile universitarilor, instrucțiunea și educațiunea dată de dâșii. De asemenea, fiind arătată imposibilitatea actuală a ori cărei reforme, am putea să ne dispensăm de a propune vreuna.

Ne propunem războiu; iar, dacă continuăm studiul nostru, o facem, fiindcă ni se pare interesant să determinăm principiile psihologice ale instrucțiunii și educațiunii, atât de necunoscute încă de universitarii noștri. După ce vom expune aceste principii, va fi necesar, să arătăm cum se aplică la toate ramurile învățământului, spre a justifica importanța lor.

Din punct de vedere exclusiv utilitar, un studiu de acest fel este lipsit de interes astăzi. El va găsi aplicațiune numai în ziua, în care necesități economice și sociale imperioase vor fi reușit să modifice starea mintală actuală a profesorilor, părinților și elevilor.

Având să expunem principiile psihologice, ce trebuie se servească ca bază învățământului, să reamintim în câteva cuvinte cele pe care le admite universitatea.

Noi am făcut chiar să se poată observă, în introducerea, când eră vorba de anchetă, că e curios să vezi atâția oameni eminenti discutând mult despre instrucțiune și educațiune, fără să se fi întrebat o singură dată, cum pătrund și se fixează lucrurile în inteligență.

Drept vorbind, ei n'aveau niciun motiv să se întrebe. Intr'o întrunire, nu se discută niciodată princi-

*) Din „Psihologia Educațiunii“ de Dr. Gustav Le Bon.

piile asupra cărora toată lumea este de acord. Inșă, toți universitarii de rasă latină, au ca principii în afară de orice discuție că numai p în ajutorul memoriei se fixează lucrurile în spirit. Dacă instrucțiunea clasică dă rezultate atât de sărace, explicarea nu poate fi de cât că avem programe și manuale rele. Pentru ce să mai căutăm și alte motive?

Am văzut consecințele acestui principiu fundamental, care nu se poate desrădăcina la latini. El coborî învătămîntul nostru la o treaptă sub care nu se mai poate coborî. Elevii pierd, fără nici un folos, opt ani în liceu, căci, la șase luni după examen, nu le mai rămâne absolut nimic din ceea ce au învățat. Din cei opt ani de ocnă nu le-a rămas decât o oroare intensă de studiu și un caracter deformat pentru timp îndelungat. Cei mai inteligenți vor fi siliți în a doua parte a vieții lor să-și refacă educațiunea de care au fost lipsiți în prima parte a vieții.

2. Teoria psihologică a instrucțiunii și educațiunii.

Transformarea conștientului în inconștient.

Inșă dacă nu ne trebuie să întemeem instrucțiunea și educațiunea pe memorie, pe cari elemente psihologice trebuie să fixăm în mod durabil lucrurile în inteligență?

Adevăratele baze psihologice ale instrucțiunii și educațiunii sunt independente de program și se pot aplica cu orice programă. Ele nu se găsesc formulate în cărți, dar mulți educatori streini au știut să le descopere și să le aplice.

Aceasta este cauza pentru care același program produce la popoare și în locuri diferite, rezultate extrem deosebite.

În aparență, nu diferă nimic, fiindcă programele sunt aceleași, dar în realitate totul e diferit.

Principiul fundamental al oricărui învățămînt poate fi rezumat într-o formulă pe care am repetat-o de mai multe ori în cărțile mele.

Toată educațiunea constă în arta de a face să treacă conștientul în inconștient. Iată ce s'a făcut această trecere, educatorul, prin acest singur fapt, a creat la acel pe care-l educă, reflexe noi, a căror țesătură va ține totdeauna.

Metoda generală care conduce la acest rezultat — de a face să treacă conștientul în inconștient — constă în a crea asociațiuni, conștiente la început, dar cari trebuie să devină inconștiente mai pe urmă.

Ori care ar fi cunoștința pe care vrem s'o dobîndim: să vorbim o limbă, să călărim pe o bicicletă sau pe un cal, să cântăm la pian, să pictăm, să învățăm o știință sau o artă, mecanismul este totdeauna același. Prin artificii diverse trebuie să facem să treacă conștientul în inconștient prin stabilirea de asociațiuni ¹⁾ care nase în mod progresiv reflexe.

¹⁾ Legea asociațiunilor, baza psihologiei moderne, este în mod evident prea cunoscută de cetitorii acestei opere, așa că nu mai e nevoie să expunem principiul ei aici. Mă voiu mărgini să reamintesc că cele două forme de asociațiuni, la care se reduce toate celelalte, sunt asociațiunile prin continuitate și cele prin asemănare.

Principiul asociațiunilor prin continuitate este următorul: Când impresiunile s'au produs în mod simultan ori s'au succedat imediat, este de ajuns ca una să fie prezentă în spirit pentru ca celelalte să revie îndată.

Principiul asociațiunilor prin asemănare se poate formula în următorul mod:

Impresiunile prezente reinviază pe cele trecute cu care se aseamănă.

Pe principiul asociațiunilor prin continuitate se bazează, mai ales, educațiunea ființelor

Bazându-ne pe principiul asociațiunilor prin continuitate, putem să dresăm un cal și să obținem de la el lucrurile cele

Chiar formarea moralei s'ar — putea zice, mai ales aceasta — nu scapă acestei legi. Morala nu e constituită, în mod serios, dacă n'a devenit inconștientă. Nu mai atunci poate ca să servească drept călăuză în viață. Nu rațiunea este aceea care va putea îndeplini acest rol, cu toate că unii se pot gândi la aceasta. Învățăturile din cărți încă mai puțin pot contribui la acest lucru. Psihologia modernă a arătat că rolul inconștientului, în viața zilnică, este cu mult superior rolului raționamentului conștient. Desvoltarea inconștientului se face prin formațiunea artificială de reflexe rezultând din repetățiunea anumitor asociațiuni. Repetate în mod suficient, aceste asociațiuni creează acte reflexe inconștiente, adică obișnuință. Repetate, în timpul mai multor generațiuni, aceste obișnuințe devin ereditare și atunci formează caractere ale diferitelor rase.

Rolul educatorului este să creeze sau să modifice aceste reflexe. El trebuie să cultive reflexe înăscute folositoare și să caute să anuleze sau cel puțin slăbească reflexele vătămătoare. În anumite limite, noi putem să ne formăm inconștientul, dar odată format el este stăpân la rându-i și ne conduce. Aceste reflexe artificiale, modificatoare ale inconștientului, se creează totdeauna prin asociațiuni conștiente la început.

Învățarea mersului de către copil sau învățarea pianului sau a unei arte manuale oarecare de către adult, arată rezultatele acestor asociațiuni.

Reflexele create prin educațiune n'au, bine înțeles, fixitatea acelor pe care le-a consolidat ereditatea și pentru acest motiv ele nu pot decât să atenuze caracterele raselor.

Neexercitate, reflexele dobândite prin educațiune tind să se desocieze. Născute din obișnuințe, ele nu se pot menține decât pînă obișnuință.

Echilibrul, scutașul, muzicantul trebuie să se exercite în mod constant spre a evita disociațiunea reflexelor, dobândite cu mare trudă.

Reflexele pot să fie opuse altor reflexe. O voință tare este ajuns spre a le stăpâni. Când o mână streină se apropie de ochiu, el se închide prin o mișcare reflexă, dar nu ne trebuie decât puțin exercițiu și voință spre a învăța să ne stăpînim acest reflex și să ținem ochiul deschis când se apropie mâna.

„Rev. as. gen. a inv. din România“.

Tolstoi și alcoolismul.

Marele Tolstoi, care a cugetat la toate chestiunile mari, se înțelege că nu se putea să nu cugete și la aceea a alcoolismului, care bântue atât de rău poporul rusesc. Cine nu știe ce rol distrugător joacă vutca la țaranul rusesc! Aproape mai mult decât în satele noastre, bântuie beția în satele rusești. Așa e de răspândit vițiul acolo, încât s'au format secte religioase cari caută în cuvintele Evangheliei sprijin pentru dânsul. Astfel în Evanghelie Mântuitorul spune că nu cece

mai contradictorii în aparență; de pildă, să se oprească când merge în galop și e lovit cu cravașa. Dacă am asociat, în timp de mai multe zile, aceste două operațiuni succesive: 1) o lovitură de cravașă, 2) oprirea bruscă prin ajutorul frâului; prima operațiune, lovirea cu cravașa, va fi de ajuns să determine oprirea („asociațiunea prin continuitate“), fără să fie nevoie, să trecem la a doua operațiune, oprirea cu frâul.

intră în gură spurcă pe om, ci ceeace iese. Înțelesul acestui înțelept cuvânt este că nu ce mănâncă omul îl poate duce la păcat, ci ceeace vorbește. Cum interpretează însă sectarii aceste cuvinte? Ei zic: Nu ceeace intră în gură spurcă pe om, ci ceeace iese, adică nu băutura spurcă pe om, căci ea intră în gură, dar spurcă pe om fumatul, căci fumatul iese din gură.

Se poate lesne închipui ce proporții trebuie se aibă vițiul într'un popor din sânul căruia s'au constituit secte religioase pe baza unor interpretări atât de absurde a unor cuvinte atât de simple și atât de profund morale ale Evangheliei.

În asemenea împrejurări, nu se putea ca un Tolstoi să nu se gândească și el la chestiunea alcoolismului, a beției. În romanele sale găsim într'adevăr adesea scene oribile de beție, cari prin oroarea ce inspiră sunt un mijloc de eficace combatere a vițiului. Acum e vorba însă să se publice corespondența lui Tolstoi și cercetându-se aceste scrisori, cari sunt în număr mare, s'a găsit una în care genialul scriitor se ocupă de chestiunea alcoolismului. Părerile sale sunt tranșante și cu deosebire interesante, date fiind împrejurările în cari le-a scris.

Iată aceste împrejurări:

Pe la 1896, eră ministru de finanțe al Rusiei, contele Witte. Acesta dorind să cunoască părerile lui Tolstoi asupra monopolului de Stat pentru vânzarea alcoolului, s'a adresat unei rude a lui Tolstoi, anume Kuminski, rugându-l să-i mijlocească o întrevvedere cu Tolstoi în acest scop. Adresându-se prin scris lui Tolstoi, iată ce răspuns a dat acesta:

Dragul meu,

Mă grăbesc a răspunde după dorința ta, la întrebarea ce mi-ai pus.

Eu cred că e la mijloc o neînțelegere, dacă contele Witte mi-se adresează mie și cere participarea mea la afacerea care îl preocupă.

În tot ce scriu în ultimii ani — cu privire la chestiunile sociale — exprim pe cât pot ideia, că principala mizerie de care suferă omenirea și toată desordinea vieții sale izvorește din activitatea guvernului.

Unul dintre cele mai doveditoare exemple ale acestei stări de lucruri este faptul, că guvernul nu mai tolerează, dar ajută chiar în mod inevitabil fabricarea și răspândirea otrăvei alcool, pentru că vânzarea ei formează o întreagă treime a bugetului Statului.

După părerea mea, dacă guvernul crede că e bine și în folosul cetățenilor, locuitorilor, să folosească violența, forța; apoi cea dintâi întrebuintare a acestei violențe, forțe, se impune pentru a împiedeca cu totul vânzarea acestei otrăvi, care nimicește fericirea sufletească și trupească a milioane de oameni.

Dacă guvernul crede cu puțință să oprească acele case în cari se joacă la noroc sau alte lucruri

rele, apoi ar trebui să poată opri tot așa de bine vânzarea rachiului, cum s'a făcut în multe state ale Americii.

Dacă însă guvernul trage folos din veniturile rachiului, dacă îngăduie ceeace ar putea să oprească, cum poate ca să dorească o mărginire a consumațiunii alcoolului, rachiului?

De aceea mi-se pare și societatea contra alcoolismului, contra beției, pe care ar întemeia-o un guvern, care nu se sfiște de a răspândi prin chiar funcționarii săi otrava nimicitoare de oameni ca o blasfemie, sau ca o jucărie, sau ca o neînțelegere, sau ca toate trei la un loc, și de aceea nu pot în nici un chip să simpatizez cu dânsa.

Iartă-mă de stilul acestei scrisori.

Am voit mai întâiu să-l scriu în așa chip, încât să poți da pur și simplu răspunsul meu d-lui Witte. Aceasta mi-se pare însă imposibil, de oarece cele scrise de mine s'ar putea să-l jignească sau să-l năcăjească, ceeace nu doresc să se întâmple.

În ce privește o întâlnire a mea cu dânsul aș dori s'o evit. Punctele noastre de vedere sunt atât de deosebite și direcțiile în cari ne miscăm sunt atât de opuse, încât din această întâlnire nu ar putea să rezulte nimic, decât doară pierdere de vreme.

Nu i-ai putea tu scrie oare cam în chipul acesta:

Tolstoi nu e de loc de acord cu monopolul de Stat pentru vânzarea alcoolului, după cum nu ar dori nici să ne reîntorcem la formele trecute, când particularii vindeau rachiul. El crede că societățile contra beției, conduse de funcționarii Statului, nu pot exercita vre-o influență. În general el (Tolstoi) e un om atât de extrem încât e mai bine să nu vă întâlniți cu dânsul.

Sau ai putea să-i scrii ceva la fel.

Deocamdată scuză-mă. Te sărut, al tău care te iubește.

L. Tolstoi.

Scrisoarea pune în mod lămurit și scurt, așa cum e în obiceiul marelui scriitor, toată problema alcoolismului.

Rachiul este o nenorocire pentru omenire, pentru că o prăpădește sufletește și trupește. Guvernele cari interzic atâtea lucruri rele ar trebui pur și simplu să interzică vânzarea spirtoaselor. Cum s'o facă însă ele, când alcoolul este pentru dânsele un adevărat izvor de nesecate venituri. Fiecare pahar de otravă, pe care îl înghite un om din popor, e o dare pe care o plătește în acelaș timp, în mod inconștient și fără a murmură Statului. Așa e în Rusia. Așa e și la noi. Așa e și în țările din apus. Și acum când nevoile statelor cresc mereu, birurile de asemenea, și nu mai au cum pune biruri directe, — care Stat are curajul de a se hotări să curme dela rădăcină un rău, care îi dă însemnate venituri? Oare la noi nu se trage numai din esențe aproape 40 milioane lei? Și astfel Statul precepe un fel de bir pe sănătatea și chiar pe moartea locuitorilor săi.

Dacă însă Statul nu poate duce cu succes lupta contra băuturii din care trage faloase, societăți private pot face aceasta, în două feluri: adunând pe oameni în așa chip ca să nu aibă prilej de a bea și totuși să aibă prilej de a petrece câteva ceasuri plăcut, iar pe de alta, atrăgând mereu luarea aminte a oamenilor asupra faptului că rachiul, alcoolul e otrăv, cari ar trebui ținute numai în dulapurile din farmacii, însemnate cu cap de mort, iar cari îl consumă se sinucid, ceea ce dacă ar ști sigur, nici nu le-ar plăcea, dar nu e nici creștinește.

„Antialcoolul“.

Ce poate face învățătorul pentru sănătatea elevilor săi?

I. Susținătorii oricărei școale sunt datori, atât în urma îngrijirii lor părintești înțelepte, cât și mai ales în baza dispozițiilor legii, să pună la dispozițiunea elevilor și învățătorului odăi de învățământ spațioase, acomodate pentru aerizare, cu lumina suficientă, cu bănci corespunzătoare și cu un număr de elevi corespunzător odăilor.

1. *Învățătorul* să folosească întocmirile existente, cari servesc igienei în măsura cea mai mare posibilă.

2. Să se îngrijească pentru restrângerea materialului de învățământ, spre evitarea surmenajului.

3. Să nu sufere în învățământ recvizite neigienice, precum stiluri și creioane scurte, cărți cu tipar nelegibil.

4. Să dea înviațiuni acurate deja pe treapta aceasta inferioară asupra modului de trai a omului: Cumpăt! — Îngrijirea pielii! Exerciții de respirațiune (să se arete!) — Mișcare. — Dormire pe vreme caldă cu fereastra deschisă — și să se convingă, pe cât se poate, despre aceasta.

5. În învățământ să nu încordeze elevii prin scris prea îndelung.

6. Să se silească a propune în învățământ după metoda cel mai practic și să folosească timpul bine, pentruca lucrările date acasă, să fie pe cât se poate, superflue.

7. Să întrerupă învățământul la vreme prin pauze, cari în clasele inferioare sunt a se folosi pentru exerciții de respirațiune, fiind ferestrele deschise, sau pentru exerciții libere gimnastice, iar în clasele superioare pentru mișcări potrivite.

8. După timpul de învățământ să nu prescurteze copiilor vacanța prin lucrări acasă.

9. Să se dedice elevilor săi din când în când și în timpul afară de școală, d. e. la excursiuni ș. a.

10. În toate pretenziunile să fie cu considerație față de cei slabi trupește.

11. Cu privire la pedeapsa corporală să fie domol și prevăzător!

III. Dela *elevi* se pretinde ca:

1. ei nici odată să nu vie la școală cu mult mai înainte de începerea învățământului, ca astfel pe vremea nefavorabilă să nu se răcească;

2. în timpul învățământului, cu deosebire la cețit și scris să aibă o ținută nedefectuoasă a corpului;

3. să împlinească zi de zi instrucțiunile date cu privire la modul de trai conform naturei;

4. să-l înștiințeze imediat despre indispoziția lor trupească.

IV. Asupra *părinților* să caute să influențeze, ca ei;

1. să le procure copiilor lor nutremântul și îmbrăcămintea necesară;

2. să nu-și folosească copiii în mod egoist și să nu le prea prescurteze timpul liber;

3. să-i împărțesească învățătorului necondiționat scăderile și slăbiciunile trupești îndată la aducerea elevilor la școală sau la constatarea unei stări bolnăvicioasă;

4. în cazul unor fenomene bătătoare la ochi, cari ne fac să concludem stări bolnăvicioase, precum miopie, auz greu, amețeli, anemie, onanie etc. să asculte de sfatul său.

V. Să caute ajutor la *amici de-ai poporului*, dacă împrejurările igienice și economice ale elevilor săi pretind protecție străină.

„Vatra școlară“.

Convocare.

În conformitate cu §. 12 din statute, convocăm prin aceasta *Adunarea generală ordinară* din acest an a „Reuniunii învățătorilor dela școalele populare conf. gr.-or. rom. din protopopiatele Timișoara, Belinț, Comloșul-mare și Lipova“ pe *duminecă 16/29 și luni în 17/30 septembrie 1912*, în biserica ort. rom. din Săni-Miclăușul-mare la ora 9^{1/2} înainte de amiază, la carea se invită toți membri reuniunii, precum și toți binevoitorii culturii.

Programa:

Sedința I înainte de amiază.

Dedicată comemorării marelui pedagog *Ioan Iacob Rousseau*, din incidentul serbării bicentenarului său.

Sedinței îi premerge invocarea Duhului sfânt și părăstas pentru răposaii profesori ai pedagogiei aradan.

1. Deschiderea adunării — la 9^{1/2} ore a. m. — și salutarea oaspeților.

2. Alegerea notarilor și a 2 bărbați de încredere.

3. Constatarea membrilor ordinari prezenți. Absentarea fără temei legal, constituie conform legii și a ordinelor în vigoare delict de disciplină.

4. Raportul despre activitatea biroului, a comitetului și a despărțămintelor.

5. Socoata casarului pe anul școlar 1910 și 1911, precum și restul socotelii loteriei.

6. Alegerea unei comisii de 3 pentru cenzurarea raportului și a socotelilor.

7. Alegerea unei comisii de 3 pentru înscrierea membrilor.

8. Principiile pedagogiei ale lui Ioan Iacob Rousseau. Tractat comemorativ de Iuliu Vuia.

9. „Importanța științelor naturale în educație și unele reflexii privitor la metoda lor“ de profesorul Sabin Evuțian.

10. „Lucrul manual în școala poporală română“ de Coriolan Mursa.

11. „Educația ca artă“ disertație de Damian Terlăiu.

12. „Cari principii să ne călăuzească în școală“ de Teodor Bucurescu.

13. „Societatea de lectură în școala poporală“ de Ludovic Ciato.

Sedința II luni în 17/30 septembrie înainte de amiazi.

14. Rapoartele comisiei cenzurătoare.
15. Raportul comisiei pentru înscriere de membri.
16. Propuneri.
17. Defigerea locului proximei adunări.

Timișoara, din ședința comitetului ținută la 13/26 august 1912.

Iuliu Vuia m. p.,
președinte.

Iosif Popa m. p.,
secretar.

NB. Duminecă la orele 2 p. m. va fi prânz comun. După amiazi vom cerceta instituțiile culturale-economice din Săn-Miclăuș. Seara va concerta vestita Reuniune de cântări de sub conducerea d-lui A. Lipovan, în beneficiul „Fondului de ajutorare a fiilor de învățători“. Toți membrii sunt invitați a călători așa, ca sâmbătă 15/28 septembrie la ora 1.20 după amiazi să fie în gara dela Iosefin, pentru a pleca spre Săn-Miclăușul-mare. Luni în 17/30 septembrie vom pleca peste Arad, unde vom asista marți la 18 sept. (1 octombrie) la desvălirea monumentului regretatului profesor Teodor Ceotea.

Cărți aprobate pentru școala poporală.

Ven. Consistor a aprobat din ședința sa dela 19 și din cea dela 30 Iulie v. c. următoarele manuale școlare.

I. Dela Petru Popa: *Istorieare biblice* pentru cl. II—IV, ediția II. (Nr. 2334|1912).

II. Dela Nicolae Crișmariu: *Prelegeri metodice din religione*, ediția II. (Nr. 3219|1912).

III. Dela Iuliu Vuia: *Abcdar ilustrat* ediția IX. (Nr. 623|1912). — *Cartea de cetire* pentru cl. II, ediția VI. (Nr. 4218|1912). — *Cartea de cetire* pentru cl. III, ediția VII. (Nr. ad 3830|1912). — *Cartea de cetire* pentru cl. IV, ediția VII. (Nr. 4219|1912). — *Carte de cetire* pentru cl. V—VI, ediția IV. (Nr. 2632|1912). — *Curs practic de limba maghiară* partea I. cl. I—III, ediția X. (Nr. 1483|1912). — *Curs practic de limba maghiară* partea II. cl. IV—VI, ediția VIII. (Nr. 2631|1912). — *Aritmetica* pentru cl. II—IV, ediția VIII. (Nr. 622|1912). — *Aritmetica și geometria* pentru cl. V—VI, ediția V. (Nr. 4220|1912). *Istoria naturală*, ediția II. (Nr. 4168|1912). — *Economia*, ediția II. (Nr. 1205|1912). — *Fizica și Chemia*, ediția V. (Nr. 1187|1912).

IV. Dela Iosif Moldovan și soții: *Abcdar sau cartea I. de cetire*, ediția IX. (Nr. 4745|1912). — *A doua carte de cetire*, ediția VII. (Nr. 4744|1912). — *A treia carte de cetire*, ediția IV. (Nr. 4743|1912).

V. Dela Romul Vuia: *Geografia și Constituția*, ediția VIII. (Nr. 2630|1912).

Manualele școlare aprobate în edițiile arătate mai sus, precum și eventualul rest din edițiile anterioare aprobate, se pot folosi neimpedat, întru cât vor fi provăzute, pe foaia de titlu, cu Nrul rezoluției de aprobare consistorială.

Deasemenea toate celelalte manuale, nespecificate mai sus, se pot folosi în edițiile lor aprobate de Consistor și de cumva vor fi provăzute cu Nr. rezoluției de aprobare bisericească.

CRONICA.

Nou dar a lui Stroescu. Marele mecenate român dl. Vasile Stroescu a făcut un nou dar de 110 mii cor. pentru zilirea seminarului din Sibiu.

Spre știre! Onoraților catihăși li-se aduce la cunoștință că a apărut nouă ediție din manualul „*Istorieare biblice*“ pentru clasa II, III și IV, prelucrate după planul cel nou de Petru Popa paroh. Ediția se poate cumpăra dela tipografia și librăria diecezană din Arad.

Cumpăr pe lângă un preț convenabil următorii numeri din: „*Speranța*“ Arad, anul 1869 Nr. 1—22 anul 1871 Nr. 16—24, anul 1872 Nr. 1—16. „*Lumina*“ Arad, anul 1872 Nr. 29. „*Familia*“ redactată de I. Vulcan anul 1883 Nr. 42, 45, 53, anul 1898 Nr. 50, anul 1900 Nr. 21. „*Sămănătorul*“ anul 1903 Nr. 6—8, 13—15, 19, 24, 33. „*Transilvania*“ organul Asociațiunii anul 1893 Nr. 5—8. „*Tribuna*“ din Sibiu anul 1901 Nr. 29, 60, 242. „*Tribuna*“ din Arad anul 1908 Nr. 285. „*Luceafărul*“ anul I. Nr. 2, anul II. Nr. 2. Cornel Lazar administratorul tipografiei diecezane.

Concurse.

Pe baza rezoluției Ven. Consistor de sub Nr. 1477/143 B. din 1912, se escrie concurs pentru îndeplinirea postului de capelan temporal, pe lângă parohul Ioan Besan din Sârbi (Alsótótfalu), cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „*Biserica și Școala*“.

Emolumentele acestei parohii sunt:

1. Casă parohială cu supraedificatele de lipsă și grădină de legumi.
2. Pământ arător și fanaț 18 jughere catastrale.
3. Competință de pășunat 8 drepturi.
4. Din competența de pădure 8 drepturi.
5. Birul preoțesc dela fiecare Nr. de casă câte una măsură bucate.
6. Zile de lucru cu carul ori plugul 40 à 2 cor., iar cu mâinele 60 à 40 fileri.
7. Venitele stolari după uzul din trecut.

Din venitele expuse mai sus, alegând capelan ca primă jumătate, afară de casa parohială, care rămâne în folosința parohului, până când acesta va fi în viață, drept pe aceasta durată, capelanul va avea să se îngrijască de cortel. Congrua întreagă compete parohului, iar capelanul se va bucura de cvota obvenindă din suma destinată pentru capelani.

Capelanul va avea să folosească jumătate din contribuțiunea erarială obvenindă după pământul parohial.

Capelanul va fi îndatorat să îplinească toate serviciile dumnezeiești și funcțiunile obveninde în parohie și să conducă oficiul parohial, — tot asemenea va avea să catehizeze la școalele din loc — de ori ce categorie fără altă remunerațiune dela parohie ori dieceză.

Parohia fiind de clasa a doua, dela recurenți se poșteze cvalificațiunea recerută pentru parohiile de cl. II-a, iar întrucât nu se vor prezenta concurenți cvalificați de clasa II-a vor fi candidați și reflectanți cvalificați numai de cl. III-a.

Recursele ajustate cu documentele de lipsă, adresate comitetului parohial gr. or. rom. din Sârbi (Alsótótfalu) să se trimită la oficiul protopopesc din

Oradea mare. Concurenții sub durata timpului de recurgere, vor avea a se prezenta, cu observarea strictă a §-ului 33 din Regulamentul pentru parohii, în sfânta biserică din Sârbi, spre a-și arăta dexteritatea în omiletică și rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Pacala* protopop.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățărești din **Vaskóh** (Vașcău) vacantă în urma trecerii învățătorului **Vasilie Sala** la pensie, se publică concurs cu termen de alegere de **30 zile**, calculate dela prima publicare, pe lângă dotațiunea următoare:

1. În bani gata 600 cor.

2. 4 jughere pământ estravilan al cărui venit împreună cu stolele uzuale este evaluat la 87 cor.

3. Intregirea dela stat.

4. Locuință și grădină.

Cel ales este îndatorat a conduce strana fără alta remunerație

Aceia cari vor dovedi că sunt capabili a conduce și instruiă cu vocal vor fi preferiți, și pentru cazul când cel ales va da probe de zel și dexteritate în instruire și conducere de cor, comuna bisericească îi asigură un onorar anual de 100 cor.

Concurenții pe lângă stricta observare a dispozițiilor statutare și regulamentare își vor înainta recursurile P. O. oficiu protopopesesc din **Vaskóh** (Vașcău), având la prezentare a conduce strana prin durată atât a utreniei: cât și a liturghiei.

Școala e zidire nouă pompoasă ajustată cu supraedificatele trebuincioase.

Dat din ședința comitetului parohial dela 19 august (1 sept.) 1912.

Comitetul parohial.

Cu consenzul meu: *Adrian P. Deseanu* protopresbiter.

—□—

2—3

Pentru întregirea postului de preot din **Crivobara**, tractul Belintului, să escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. O sesie parohială de 32 jughere pământ arător, cu intravilan de 1/2 jugher, dar fără casă parohială.

2. Stolele obicinuite.

3. Eventualul ajutor dela stat.

După sesie plătește darea publică preotul.

Fiitorul preot e obligat să catehizeze elevii gr.-or. rom. din parohie fără altă remunerație.

Reflectanții au să-și adreseze petițiile concursuale instruate conform legilor în vigoare, pentru parohia de **clasa III-a**, comitetului parohial din Crivobara, pe calea oficiului protopopesesc gr.-or. rom. din Belint (Belenceze, Temes-megy) și, în termenul concursual, să se prezenteze în vre-o duminică sau într'o sărbătoare în sfta biserică de acolo, spre a-și arăta dexteritatea în tipic și cântare, eventual în slujire și în oratorie.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb*, protopresbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului învățăresc din comuna **Petreasa** (Gyepüsolyos) protopopiatul Beiuș, se publică concurs cu termen de **20 zile** dela prima publicare. Emolumentele încopciate cu această stațiune sunt: 1. În bani numărari solviți anticipative în rate

treilunari 550 cor. dela comuna bisericească. 2. Venite cantonale 50 cor. 3. Pentru conferințe 20 cor. 4. Pentru scripturistică 10 cor. 5. Ajutor dela stat 400 cor și cvincenalele. De curățitul și încălzirea școlii se va îngriji comuna.

Alesul va prevedea și cantoratul în și afară de biserică, va catehiza — concret — fiind fără vre-o remunerațiune. Recurenții își vor înainta recursurile la oficiul ppsc din Beiuș, având a se prezenta și popoului în vre-o duminică ori sărbătoare spre a se face cunoscut.

Pentru comitet.

Dr. Victor Fildan, adm. ppsc.

—□—

2—2

Pentru îndeplinirea postului de învățător la școala din **Seucani** (Szokány) protopopiatul Beiuș, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare pe lângă următoarea dotațiune: 600 cor. dela popor și întrucât alesul ar fi cantor, va folosi pământul cantoral de 6 vici și stolele uzuale.

Petenții să se conformeze strict dispozițiilor regulamentare.

Pentru comitet.

Dr. Victor Fildan, adm. ppsc.

—□—

2—3

Licitațiune minuendă.

Pe baza ordinului Ven. Consistor dto 19 iulie (1 aug.) 1912 Nrul 4186 se escrie de nou concurs pentru zidirea din nou a școlii gr. or. rom. din **Checia-română** pe ziua de **15 sept. v. a. c.** la orele 2 d. a. în localitatea școlii bătrâne.

Prețul de exclamare este 25267 cor. 24 fil. prin urmare reflectanții au să depună înainte de începerea licitațiunii un vadiu de 10% în numărări ori hârtii de valoare acceptabile la conducătorul licitațiunii iar pentru participare la licitațiune nimenea nu poate pretinde diurne ori alte spese.

Condițiunile de licitațiune precum și planul și preliminarul de spese se pot vedea în orele oficioase la oficiul parohial din loc.

Comuna bis. își rezervă dreptul fără privire la rezultatul licitațiunii a da lucrul acelui reflectant în care va avea mai multă garanță.

Nagykőcse (Checia-română) la 7/20 august 1911.

Comitetul parohial.

—□—

1—2

La Librăria Diecezană din Arad

se află de vânzare

Molitvelnicul cu litere latine

legat à cor. 14.

Librăria Diecezană

Arad, strada Deák-Ferencz Nr. 35.

Mare depozit în ornate, recvizite bisericesti și anume:

ORNATE (odăjdii) în cele mai variate execuțiuni după ritul bisericeii ortodoxe române,
 ♦ dela 50—1000 Coroane. ♦

POTIRE de aur, argint, bronz aurit, sau argintat dela
 ♦ 36 până la 200 Coroane. ♦

CRUCI pentru altare, pentru funcțiuni, din tot soiul de metal și lemn dela 4—100 Cor.

CĂDELNIȚE de bronz și argint dela 20—100 Coroane

CANDELE de argint dela
 ♦ 6 până la 100 Coroane. ♦

DISC cu stea de bronz și aur, dela 15 până la 50 Cor.

LITIER de tinichea și argint dela 60 până la 100 Cor.

CUTIE pentru mir și pentru cuminecătura celor bolnavi, din argint, cu prețul de 34 Cor.

ICOANE pictate pe pânză în diferite colori și mărimi, dela 8 până la 100 Coroane.

PRAZNICARE pe lemn ori tinichea dela 9—50 Cor.

EVANGHELIA cu litere latine și cirile legate mai simplu dela 24—40 Cor., în legătură mai fină 50—150 Cor.

APOSTOL, Octoichul cel mare, Ceaslov, Cazania, Mineile pe 12 luni, Molitvelnic cu litere latine sau cirile și cu toate celelalte necesare bisericilor noastre. La dorință servim la moment cu informațiuni ♦ și deslușiri mai detaliate. ♦

Cu stimă :

Librăria Diecezană.